

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

SEPTEMBER 2011

ONTWERP V1 (TEORIE)

PUNTE: 150

TYD: 3 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 13 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Daar is SEWE vrae in hierdie vraestel. Beantwoord al die vrae .
2. Daar is keusevrae, lees dus die instruksies by elke vraag noukeurig deur.
3. Die vraestel bestaan uit DRIE afdelings.

AFDELING A:	Ontwerpgeletterdheid VRAE 1 – 4	80 punte
AFDELING B:	Ontwerp in 'n sosiale- of omgewingskonteks VRAE 5 en 6	40 punte
AFDELING C:	Ontwerp in 'n besigheidskonteks VRAAG 7	30 punte
4. Lees die vereistes van elke vraag noukeurig deur.
5. Beantwoord in volsinne – moenie bloot net feite opnoem nie.
6. Die puntetoekenning van elke vraag bepaal die hoeveelheid tyd wat aan elke vraag spandeer moet word.
7. Moenie inligting en voorbeelde in verskillende vrae herhaal nie.
8. Skryf netjies en leesbaar .

WOORDELYS

Gebruik hierdie woordelys om seker te maak jy verstaan die vrae wat gevra word:

Analiseer: 'n Gedetailleerde en logiese bespreking van die formele elemente (soos lyn, kleur, toonwaarde, formaat ensovoorts) en komposisie van die werk.

Vergelyk: Dui verskille en ooreenkomste aan in 'n geordende wyse binne dieselfde argument.

Bespreek: Gee jou standpunt en gee redes vir die stellings wat jy maak (motiveer).

Verduidelik: Maak duidelik en gee redes vir jou stellings (motiveer).

Interpreteer: Gee 'n ingeligte mening, ondersteun deur voorbeelde.

Sê: Sê direk wat jy dink - gee jou opinie asook 'n verduideliking.

AFDELING A: ONTWERPSGELETTERDHEID**VRAAG 1 'ONGESIENE ONTWERPE' – TOETS ONTWERPSGELETTERDHEID**

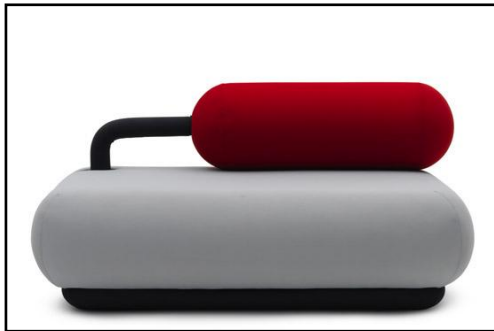
1.1

FIGUUR A

Kontemporêre Stoeltjie deur "Streetwires" (Suid-Afrika)

- 1.1.1 Dink jy dat Figuur A 'n suksesvolle weerspieëling is van Suid-Afrikaanse identiteit. Gee redes vir jou antwoord. (2)
- 1.1.2 Word vorms van die verlede deur die ontwerp herinterpreteer? Motiveer jou antwoord met verwysings na die werk. (2)
- 1.1.3 Noem en bespreek die volgende DRIE ontwerpsbeginsels en -elemente wat in die ontwerp gebruik is: (6)
- Lyn
 - Spasie
 - Ritme

1.2

FIGUUR A

“Die Kampioensofa” (Champ Sofa
Deur Tobias Fraenzel, Italië, (2010).

(Die rugkant kan regop verstel word om as 'n bokssak gebruik te word)

FIGUUR B

Die “Emmerstoel” (Bucket Chair), deur Pederson+ Lennard, Suid-Afrika. (2010)

(Die deksel lig af sodat die binnekant as stoorplek gebruik kan word).

1.2.1 Watter een van die twee bogenoemde ontwerpe (FIGUUR A of FIGUUR B), dink jy is mees effektiefste? Verduidelik deur 'n bespreking van die volgende:

- Funksionaliteit
- Ergonomie
- Oorspronklikheid en kreatiwiteit
- Vorming van die omgewing

(8)

1.2.2 Analiseer FIGUUR B volgens:

- Tekstuur
- Eenheid en Verskeidenheid

(2)

[20]

VRAAG 2

2.1

FIGUUR A

- 2.1.1 Wat is die boodskap wat deur die bostaande plakkaat (FIGUUR A) oorgedra word? (1)
- 2.1.2 Sal jy die boodskap as kultuurspesifiek beskryf? Gee redes. (1)
- 2.1.3 Identifiseer en verduidelik ten minste TWEE van die simbole wat as deel van die boodskap gebruik word. (2)
- 2.1.4 Noem en verduidelik EEN Gestalt-beginsel wat van toepassing is op die plakkaat. (2)

- 2.2 Bestudeer die onderstaande plakkaat noukeurig en beantwoord die vrae wat volg:

FIGUUR B

- 2.2.1 Versterk die bostaande advertensie stereotipering en vooroordeel? Gee redes vir jou antwoord. (2)
- 2.2.2 Hoe help die verhouding tussen die grootte van die prent en die grootte van die skrif om die boodskap oor te dra en is dit effektief? Verduidelik. (2)

[10]

VRAAG 3

3.1

FIGUUR A

Kontemporêre vaas deur Astrid Dahl, (Suid-Afrika). Dit is 'n kronkelpot gemaak deur 'n tradisionele klei handbou-tegniek in Afrika.

FIGUUR B

Vaas deur Axel Salto (Denemarke), 1940's

Dit is 'n handgemaakte, geglasuurde "stoneware" pot.

Vergelyk (bespreek die ooreenkomste en verskille) die twee bogenoemde ontwerpe (FIGUUR A en FIGUUR B) onder die volgende opskrifte:

- Invloede (2)
- Vorm (2)
- Kleur (2)
- Tekstuur (2)
- Materiale en tegnieke (2)

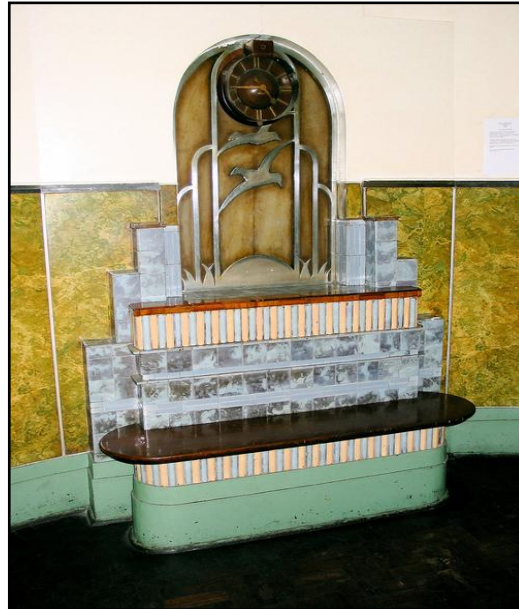
3.2 Jy is deur jou skool gevra om 'n artikel te skryf oor EEN kontemporêre Suid-Afrikaanse ontwerper of ontwerpgroep wie se werk ons kultuur of omgewing op een of ander wyse reflekteer: Gebruik die volgende opskrifte om jou artikel te struktureer.

- Die naam van die ontwerper of ontwerpgroep (1)
- Plaaslike/globale invloede en inspirasie (2)
- Algemene eienskappe (4)
- Die naam en bondige analise van ten minste EEN ontwerp deur die ontwerper/groep. (3)

[20]

VRAAG 4

- 4.1 Die verskillende style deur die geskiedenis van ontwerp het al 'n groot invloed op ontwerpers reg oor die wêreld gehad. In Suid-Afrika is daar menige ontwerpe wat getuig van sulke invloede soos byvoorbeeld, die bank hieronder is duidelik deur die Art Deco beweging beïnvloed.

Vanuit jou studies van die geskiedenis van ontwerp, besluit watter TWEE style hieronder het die grootste invloed op jou as ontwerper gehad.

- Bauhaus 'Die Masjien Estetika: Ontwerp vir Industrie' (1900 – 1930)
- Art Nouveau 'Die Lustelose Lyn' (1925 – 1939)
- 'Verbruikersmark en Styl' – Die Era van Vaartbelyndheid (1935 – 1955)
- Pop/Nuwe- Era: 'Modernisme word Pop – die Era van Oorvloed' (1955 – 1975)
- Die 'Postmoderne' Era: 'Hedendaagse styl – Less is a Bore' (1965 – tot die hede)

Skryf die naam van die twee wat jy gekies het en bespreek elkeen ten volle onder die volgende opskrifte:

- Doelstellings (2)
 - Invloede op die styl (2)
 - Karaktereienskappe van die styl (3)
 - Een of meer ontwerpe wat waarlik die styl van daardie tydperk weerspieël. (Jy moet verduidelik waarom 'n ontwerp eie is aan die beweging waaruit dit kom). (3)
- (2x10) (20)

4.2

FIGUUR A

Bank geïnspireer deur die Art
Nouveau Beweging

FIGUUR B

Bank geïnspireer deur die Kunststijl
Beweging

- 4.2.1 Vergelyk FIGUUR A hierbo met FIGUUR B om die verskille en die ooreenkomste tussen die twee bewegings te wys wat die werke geïnspireer het. Maak seker dat jou vergelyking duidelik verwys na die invloede en stylkenmerke van elke beweging. (8)
- 4.2.2 Noem EEN ontwerper van enige van die twee bewegings en gee die titel van een van die ontwerpe deur die persoon. (2)
- [30]**

TOTAAL AFDELING A: 80

AFDELING B: ONTWERP IN 'n SOSIALE- OF OMGEWINGSKONTEKS**VRAAG 5**

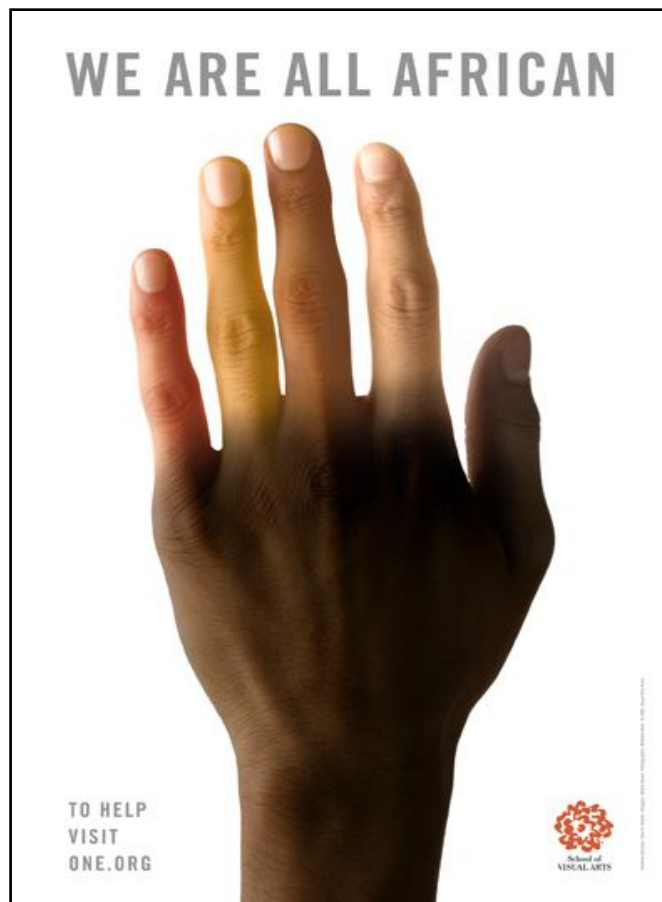
- 5.1 “Jy moet die verandering wees wat jy graag in die wêreld wil sien”.
Ghandi.

Lees die bostaande aanhaling en bespreek dan die werk van EEN plaaslike ontwerper wat jy bestudeer het, wie deur die middel van sy werk probeer om verandering te weeg te bring deur sosiale kwessies aan te spreek. Punte sal gegee word vir:

- Die naam van die ontwerper
- 'n Kort verduideliking van die ontwerper se doelstellings.
- Die titel en 'n bondige analise van EEN werk wat sosiale kwessies of kwelpunte aanspreek.

(10)

- 5.2 5.2.1 Bestudeer die volgende plakkaat baie aandagtig en antwoord dan die vrae wat volg:

FIGUUR A

Verduidelik die moontlike betekenis van die bostaande plakkaat deur die beelde sowel as die toepaslike elemente van ontwerp en die skrif/lettertipe te analiseer.

(3)

- 5.2.2 Bespreek die werk van EEN internasionale ontwerper wie se werk sosiale kwessies aanspreek.

(7)

[20]

VRAAG 6 Beantwoord TWEE vrae.

Beantwoord VRAAG 6.1 en/of VRAAG 6.2 en/of VRAAG 6.3 (20 punte).

6.1

FIGUUR A

Beligtingsontwerp deur
Lula Dot, gemaak van ou boeke
met elke bladsy in die helfte gevou.

FIGUUR B

Hanglig (Kroonkandelaar) deur
Yoon Bahk, gemaak van herwinde
wyn- en sjampanjebottels

- 6.1.1 Verduidelik waarom die twee bostaande beelde (FIGUUR A en FIGUUR B) as 'groen' of 'eko-vriendelik' gesien kan word. (2)
- 6.1.2 Skryf oor EEN SUID-AFRIKAANSE ontwerper wie se werk omgewingskwessies aanspreek onder die volgende opskrifte:
- Die naam van die ontwerper. (1)
 - Sy/haar doelstellings. (2)
 - Die invloede op sy/haar werk. (2)
 - Die naam en 'n kort analise van EEN van sy/haar produkontwerpe, met spesifieke verwysing na hoe dit omgewingskwessies aanspreek. (3)

[10]

EN/OF

6.2

FIGUUR A

Binnebandstoel. Gemaak in Frankryk.

FIGUUR B

Afval-lappe stoel ("Rag chair") gemaak deur Tejo Remy vir Droog Design, (1991), in Nederland. Die stoel is gemaak deur lae van 15 sakke afval-lap. Dit kom klaargemaak of die verbruiker het die keuse om eie ou klere te gee om in die ontwerp herwin te word. Dit maak van die stoel 'n skatkis van herinneringe.

- 6.2.1 Evalueer of die herwinde produkte hierbo geskik sal wees vir 'n Suid-Afrikaanse konteks. (2)
- 6.2.2 Gee 'n definisie vir een van die volgende terme: (2)
- Aardverwarming
 - Koolstof-voetspoor
- 6.2.3 Noem en bespreek die werk van EEN INTERNASIONALE ontwerper van jou keuse wie op omgewingskwessies gefokus het. Wys duidelik uit in watter opsigte die ontwerper se werk help om skade aan die natuur te help verlig. (6)

[10]**EN/OF**

6.3 Die ontwerper Allan Chochinov het die volgende geskryf:

'Ons is besig om onself te versmoor, verdrink en te vergiftig met die goed wat mense produseer, uitlaat, in ons lug laat syfer, ons water, ons land, ons kos – en basies is dit al waarvoor ons moet omgee voor daar nie meer 'n 'ons' in die sin is nie. Dit beland in ons lywe, natuurlik, en dit beland verseker in ons gedagtes. En ontwerpers hou aan om die siklus te voed. Hulle help om almal en alles in 'n verbruiker of 'n bruikbare te verander.'

Deur die volgende aanhaling in gedagte te hou, skryf 'n opstel oor 'volhoubare' of 'groen' ontwerp waarin jy verwys na die werk van EEN PLAASLIKE ontwerper OF EEN INTERNASIONALE ontwerper om jou stellings te ondersteun.

(10x2) **[10]**
[20]

TOTAAL AFDELING B: 40

AFDELING C: ONTWERP IN 'n BESIGHEIDSKONTEKS**VRAAG 7**

Beantwoord al die onderstaande vrae:

- 7.1 7.1.1 Om aansoek te doen vir 'n werk in die ontwerpindustrie sal jy 'n CV moet voorsien. Maak 'n lys van die opskrifte waaronder jy inligting in jou CV sal uiteensit. (6)
- 7.1.2 Skryf die naam van die ontwerpdissipline wat jy bestudeer en gee die volgende inligting:
- Die naam van twee tersiêre instansies waar jou spesifieke ontwerpdissipline studeer kan word. (2)
 - Die naam van die diploma of graad wat jy sal verwerf in daardie dissipline, sowel as die hoeveelheid jare wat jy vir daardie kwalifikasie sal moet studeer. (2)
- 7.2 As 'n sosiale- en omgewingsverantwoordelike persoon begin jy 'n nuwe besigheid in die herwinning van ou meubels. Bestudeer die voorbeelde hieronder en antwoord die vrae wat volg:

FIGUUR A**FIGUUR B**

Die bostaande twee beelde wys hoe jou besigheid 'n ou bedtafeltjie gemoderniseer het en 'n heel nuwe voorkoms en funksie gegee het. (Dit is verander in kombuisstoorplek en dien ook as 'n snyplank).

Om jou besigheid te begin sal jy geld by die bank moet leen. Trek 'n geskikte besigheidsplan onder die volgende opskrifte op:

- Die styl of tipe maatskappy wat die beste geskik sal wees vir jou nuwe besigheidsuitdaging
- 'n Geskikte boekhou sisteem vir die nuwe maatskappy
- Koste
- "SWOT" en "PESTLE"
- Maniere om 'n teikenmark vas te stel
- Geskikte bemerkingsmetodes vir jou tipe produkte (20)

TOTAAAL AFDELING C: 30
GROOTTOTAAL: 150